

Sygn. akt II C 214/18

WYROK ZAOCZNY

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodnicząca: Sędzia SR A. S.

Protokolant: st. sekr. sąd. M. U.

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2018 roku w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa Kancelaria (...) spółki akcyjnej w K.

przeciwko R. H.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7570 zł (siedem tysięcy pięćset siedemdziesiąt złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 sierpnia 2017 roku do dnia zapłaty;
2. nadaje wyrokowi w punkcie 1 (pierwszym) rygor natychmiastowej wykonalności;
3. oddala powództwo w pozostałej części;
4. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1556,34 zł (jeden tysiąc pięćset pięćdziesiąt sześć złotych trzydzieści cztery grosze) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygnatura akt II C 214/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 grudnia 2017 roku wniesionym w elektronicznym postępowaniu upominawczym, skierowanym przeciwko R. H., powód Kancelaria (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K., reprezentowany przez pełnomocnika w osobie adwokata wniósł o zapłatę na jego rzecz kwoty 23.140,90 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 14 września 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty. Nadto wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów sądowych w kwocie 289,26 złotych i kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazano, iż w dniu 28 czerwca 2016 roku powód nabył od (...) sp. z o.o. w W. wierzytelność w stosunku do pozwanego wynikającą z umowy pożyczki z dnia 14 sierpnia 2015 roku. Zgodnie z umową w skład całkowitego kosztu pożyczki wchodziły: kapitał w kwocie 7570 zł, prowizja w kwocie 15.450,91 zł oraz opłaty za monity telefoniczne 120 zł. Pozwany nie spełnił świadczenia wynikającego z umowy.

(pozew k. 2-4, pełnomocnictwo k. 8, odpis KRS k. 10-11v)

W dniu 5 lutego 2018 roku Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 2337585/17 stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał sprawę do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi.

(postanowienie k. 5)

Pomimo prawidłowego zawiadomienia o rozprawie wyznaczonej na dzień 29 listopada 2018 roku pozwany na rozprawę nie stawiał się i nie zajął stanowiska w sprawie na piśmie.

(protokół rozprawy k. 35)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 14 sierpnia 2015 roku R. H. zawarł z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W. umowę pożyczki na kwotę 7570 zł. Zgodnie z umową pożyczka miała zostać spłacona w równych 24-rech ratach miesięcznych po 959,23 zł, zaś ostatnia rata w kwocie 958,62 zł. Łączna kwota do spłaty wynosząca 23.020,91 zł obejmowała kapitał w wysokości 7570 zł oraz prowizję w wysokości 15.450,91 zł. Na podstawie umowy pozwany otrzymał do dyspozycji kwotę 7570 zł.

(kserokopie: umowa k. 18-19v, harmonogramu k. 14, formularza informacyjnego k. 20-21v, potwierdzenia wypłaty k. 21)

Na podstawie umowy przelewu wierzytelności z dnia 28 czerwca 2016 roku Kancelaria (...) spółka akcyjna w K. nabyła od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wierzytelność m.in. wobec R. H. wynikającą z umowy pożyczki z dnia 14 sierpnia 2015 roku wraz ze wszelkimi prawami z nią związanymi.

(kserokopie: umowy przelewu wierzytelności k. 12-13v, załącznika do umowy k. 15)

Pozwany został zawiadomiony o cesji wierzytelności. Nie spełnił świadczenia wynikającego z umowy.

(kserokopia zawiadomienia k. 16v, bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie kserokopii dokumentów (art. 308 kpc) znajdujących się w aktach sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w części.

Zgłoszone w sprawie roszczenie znajduje oparcie w treści art. 3 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2016 r., poz. 1528), zgodnie z którym przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, której kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi w zw. z art. 720 § 1 k.c., z którego wynika obowiązek zwrotu przez pożyczkobiorcę otrzymanych sum.

W tym miejscu należy wskazać, iż powód był legitymowany czynnie do wzięcia udziału w procesie w charakterze powoda w związku z nabyciem przez niego wierzytelności z tytułu umowy pożyczki na podstawie umowy przelewu wierzytelności. Tym samym, powód wstąpił w prawa dotychczasowego wierzyciela, przysługujące wobec pozwanego z tytułu przedmiotowej umowy, na podstawie art. 509§1 i 2 k.c. Powód może zatem skutecznie realizować uprawnienia poprzedniego wierzyciela również w zakresie dochodzenia należności na drodze sądowej.

W niniejszym postępowaniu Sąd miał na uwadze występowanie obrotu konsumenckiego, który uzasadnia w relacji konsument – przedsiębiorca ochronę interesów konsumenta jako słabszej strony stosunku prawnego przed ewentualnym bezprawnym działaniem przedsiębiorcy.

Na wstępie należy wskazać, że stosownie do dyspozycji art. 339 § 1 k.p.c., jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny. W takim wypadku, zgodnie z § 2 przywołanego przepisu, co do zasady przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed

rozprawą. Wskazane powyżej domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda nie obowiązuje, gdy twierdzenia te budzą uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339 § 2 k.p.c.).

Mając na uwadze przedstawione w sprawie i niebudzące wątpliwości co do ich treści dokumenty, należało uznać za prawdziwe zawarte w pozwie twierdzenia strony powodowej, iż pozwany do dnia wydania wyroku w sprawie nie zwrócił żądanej kwoty. Tym samym zgodnie z przywołanymi przepisami jest co do zasady zobowiązany zwrócić kwotę wynikającą z zadłużenia. W ocenie Sądu wątpliwości budziło jednak żądanie w zakresie wysokości należnej stronie powodowej prowizji za udzielenie pożyczki. Strony umowy nie przewidziały oprocentowania kapitału pożyczki, ale zastrzegły prowizję w wysokości ok. 200% kwoty kapitału pożyczki.

Zastrzeżenie jednak tego rodzaju opłat w okolicznościach niniejszej sprawy jest w istocie próbą obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. Dokonując analizy treści umowy, Sąd Rejonowy ustalił, że pożyczkodawca stosuje zabieg podwyższenia prowizji, pomimo, że formalnie nie nalicza odsetek umownych za czas korzystania z kapitału. Pożyczkodawca podjął próbę obejścia przepisu art. 359 § 2¹ k.c. poprzez zastosowanie wynagrodzenia w postaci prowizji, znacznie przekraczającej odsetki maksymalne. Mając na względzie, że w niniejszym przypadku mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, taki zabieg prowadzi do naruszenia interesów konsumenta. Zastrzeżenie takich opłat, zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych jest niedopuszczalne (art. 359 § 2¹ k.c.), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne (art. 58 § 1 k.c.). Są to normalne koszty prowadzenia przedsiębiorstwa w zakresie usług rynku finansowego i jako takie muszą być brane pod uwagę przez przedsiębiorców w ogólnym rachunku ekonomicznym. Pogląd o możliwości potraktowania prowizji jako sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych został zresztą wyrażony w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 lutego 2015 r. w sprawie V ACA 622/14 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 21 stycznia 2016 roku w sprawie III Ca 1712/15 (portal Orzeczeń Sądów Powszechnych). Sąd w niniejszej sprawie w pełni podziela pogląd tam wyrażony, iż postanowienia umowne, wprowadzające wygórowaną prowizję (ewentualnie inne dodatkowe opłaty), nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych.

Załączona do pozwu umowa nie zawiera definicji pojęcia prowizji. Należy zatem przyjąć definicję językową tego pojęcia oraz funkcję jaką powszechnie spełnia tego rodzaju świadczenie w przypadku umów pożyczek i kredytów. Prowizja oznacza zwykle kwotę pieniężną za udzielenie pożyczki stanowiącą koszt udzielenia pożyczki, który pożyczkobiorca jest zobowiązany ponieść w wysokości podanej w umowie. Prowizja pełnić ma przede wszystkim funkcję kompensacyjną celem wyrównania poniesionych przez pożyczkodawcę kosztów udzielenia pożyczki.

W tych okolicznościach Sąd uznał, iż wysokość prowizji za udzielenie pożyczki jest w przedmiotowej sprawie zbyt wysoka w stosunku do kwoty udzielonej pożyczki, jak również wygórowana w stosunku do kosztów i nakładu pracy poniesionych udzielającego pożyczki. Zaznaczyć bowiem należy, że opłata tytułem udzielenia pożyczki ustalona w umowie przewyższała ponad dwukrotnie kwotę kapitału pożyczki. W ocenie Sądu powyższe postanowienie umowne pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów udzielenia pożyczki, w rzeczywistości stanowi dla pożyczkodawcy źródło (zamiast odsetek) zysku, ukryte przed konsumentem i pozwalające mu omijać przepisy dotyczące wysokości odsetek maksymalnych. Trudno bowiem stwierdzić, iż koszt przygotowania umowy, sprawdzenia zdolności kredytowej pożyczkobiorcy czy obsługi uiszczanych bezpośrednio na konto rat kapitałowych wynosi 15.450,91 zł. Z umowy ramowej wynika przy tym, że wysokość prowizji nie jest stała ale uzależniona od uzyskanego scoringu i oceny ryzyka pożyczkodawcy (§ 4 k. 18v). Okoliczność ta potwierdza, że w przypadku przedmiotowej umowy prowizja stanowiła ukryte oprocentowanie dla wygenerowania zysku pożyczkodawcy.

Instytucja odsetek maksymalnych uregulowana w art. art. 359 § 2¹ k.c. ma przeciwdziałać ocenianemu negatywnie w świetle zasad współżycia społecznego zjawisku lichwy oraz chronić interesy słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zazwyczaj są konsumenci. Wysokość odsetek maksymalnych winna stanowić podstawowe odniesienie do oceny wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie jako nadmiernego. Stopa tych odsetek, ustalana w odniesieniu do aktualnej sumy stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 3,5 punktów procentowych (a wcześniej do stopy kredytu lombardowego NBP), odzwierciedla aktualny układ stosunków

gospodarczych oraz „cenę” pieniądza w obrocie międzybankowym i poziom inflacji. Nie pozwala także podmiotom uprzywilejowanym, jakimi zwykle w obrocie z konsumentami są pożyczkodawcy, na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony umowy.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że w przypadku przedmiotowej umowy strony nie przewidziały odsetek umownych za korzystanie z kapitału, a więc nie ma do niej zastosowania 359 § 2² k.c. Pozwany zawierał umowę w przekonaniu, że kapitał nie podlega oprocentowaniu.

Powód w pozwie także określił, że żąda kapitału, prowizji i opłat za monit telefoniczny. Nie żądał odsetek umownych za korzystanie z kapitału, ani odsetek umownych za opóźnienie, o których mowa w § 5 umowy.

Wymaga także zaznaczenia, iż umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno i precyzyjnie określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki.

W niniejszej sprawie rażąca dysproporcja pomiędzy wysokością prowizji, a kwotą udzielonej pożyczki pozwala stwierdzić, iż przy ustaleniu jej wysokości nie uwzględniono kwoty pożyczki, a także ustalono ją w oderwaniu od kosztów związanych z udzieleniem pożyczki. W ocenie Sądu postanowienie umowne w zakresie ustalenia prowizji narusza zasadę ekwiwalentności świadczeń i godzi w równowagę kontraktową stron umowy. W przedmiotowym stosunku obligacyjnym zachodzi istotna i nieusprawiedliwiona dysproporcja praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Zastrzeżenie takich opłat, zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych jest niedopuszczalne, a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne (art. 58 § 1 k.c.).

Niezasadne było także żądanie kwoty 120 zł tytułem opłaty za monity telefoniczne. Ze złożonych przez powoda dokumentów nie wynika, aby istniała w umowie podstawa do pobierania opłaty za monity telefoniczne w takiej wysokości. W § 5 umowy przewidziano tylko opłaty za pisemne i wysłane na e-mail wezwania do zapłaty. Niezależnie od powyższego, ustalając wysokość zobowiązania Sąd i tak nie uwzględniłby żądania w zakresie kwoty 120 zł tytułem takich opłat, ponieważ uznał tego rodzaju opłaty za niedozwolone klauzule umowne. Zdaniem Sądu zastrzeżenie tego rodzaju opłat w okolicznościach niniejszej sprawy jest w istocie ich zastrzeżeniem na wypadek niewywiązania się przez dłużnika ze świadczenia pieniężnego: obowiązku terminowej spłaty pożyczki. Same tego rodzaju kwoty to nic innego jak ryczałtowo ujmowane odszkodowania, obejmujące naprawienie szkody polegającej na poniesieniu przez wierzyciela kosztów, jakie powstają po stronie kredytodawcy w związku z podjęciem czynności zmierzających do nakłonienia kredytobiorcy do spłaty zadłużenia bez wytaczania powództwa. Zastrzeżenie tego rodzaju opłat w swej istocie jest niczym innym jak zastrzeżeniem kar umownych na wypadek niewykonania bądź nienależytego wykonania świadczenia pieniężnego, co jest niedopuszczalne (art. 483 § 1 k.c.), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne (art. 58 § 1 k.c.). Jeszcze raz wymaga podkreślenia że tego rodzaju opłaty stanowią w rzeczywistości normalne koszty prowadzenia przedsiębiorstwa w zakresie usług rynku finansowego i jako takie muszą być brane pod uwagę przez przedsiębiorców w ogólnym rachunku ekonomicznym.

Uwzględniając powyższe Sąd zasądził na rzecz powoda kwotę 7570 zł tytułem wypłaconego i niezwróconego kapitału pożyczki.

Powód żądał także zasądzenia odsetek ustawowych i odsetek ustawowych za opóźnienie, od dnia 14 września 2015 roku do dnia zapłaty. Powód nie wyjaśnił z jakiej przyczyny żądanie zwrotu całej pożyczki miałyby stać się wymagalne w dniu 14 września 2015 roku. Spłata pożyczki rozłożona była na 24 miesiące. Nadto każda z rat zawierała w sobie część nienależnej (jak wskazano wyżej) prowizji. Powód nie wykazał, aby umowa została wypowiedziana i ewentualnie w jakiej dacie. Dlatego datą pewną, w której cała należność była wymagalna był dzień 2 sierpnia 2017 roku (k. 14) – termin spłaty ostatniej raty. Z tych przyczyn na podstawie art. 481 § 1 kc Sąd zasądził od tej daty odsetki ustawowe na rzecz powoda. Sąd miał na uwadze, iż z dniem 1.01.2016 roku weszła w życie ustawa z dnia 9.10.2015 roku o zmianie

ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015, poz. 1830) i od dnia 1 stycznia 2016 roku zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w pkt 1 wyroku, oddalając powództwo w pozostałej części jako nieuzasadnione (pkt 3 wyroku).

Na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 kpc, Sąd nadał wyrokowi w punkcie 1 rygor natychmiastowej wykonalności.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., stosując zasadę stosunkowego ich rozdzielenia. Skoro każda ze stron przegrała proces, a mianowicie – powód w 67,29 % zaś pozwany w 32,71 %, w takim też zakresie winni ponieść koszty procesu.

Po stronie powodowej na koszty procesu w łącznej wysokości 4758 złotych złożyły się: kwota 1158 zł opłaty od pozwu, oraz kwota 3600 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w oparciu § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).

Pozwany nie poniósł kosztów procesu.

W rezultacie, ze względu na wynik postępowania, na podstawie art. 100 k.p.c. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1556,34 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.